

המועצה המייעצת למעבדות רפואיות – ויישום תקנות בריאות העם (מעבדות רפואיות) בישראל

פרופ' מיכאל מאיר
מערך המעבדות והמחלקה לביוכימיה קלינית
בתי החולים של הדסה וביה"ס לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה, ירושלים

מצב העובדים במעבדה הרפואית

- ☀ צמצום מספר המשרות
- ☀ שכר נמוך ומעמד ירוד
- ☀ שינוי הכישורים המקצועיים הנדרשים
- ☀ שינוי תוכניות ומסגרות ההכשרה המקצועית
- ☀ דרישות רגולטוריות – תקנות בריאות העם 2005 (מעבדות רפואיות)

תקנות בריאות העם (מעבדות רפואיות)

הגדרת תנאים פיזיים, מבניים, והיגייניים הנדרשים במעבדות רפואיות. *

הגדרת הבסיס המקצועי הנדרש (השכלה ונסיון), הסמכות והאחריות של שלושת דרגי העובדים במעבדה רפואית: מנהל/עובד בכיר /עובד מורשה *

התקנות מופעלות באמצעות המועצה המייעצת למעבדות רפואיות, שחבריה מתמנים על ידי מנכ"ל משרד הבריאות על פי המלצת הגופים המקצועיים הרלבנטיים. *

המטרה:

קביעת רף מינימלי לרמה המקצועית של עבודת המעבדה בדרגיה השונים. *

ייחוד ובידול המקצוע של עובדי מעבדה רפואית. *

תפקידי המועצה המייעצת למעבדות רפואיות מכוח התקנות:

- ★ להכין תוכניות לימודים לבחינות לרישוי עובדי מעבדה מורשים.
- ★ להכין בחינות בכתב לרישוי עובדי מעבדה מורשים.
- ★ להכין תוכניות לימודים לבחינות לרישוי עובדי מעבדה בכירים.
- ★ להגדיר ולעדכן את רשימת המקצועות (תחומי העבודה) במעבדות הרפואיות.
- ★ למנות חברי ועדות בחינה (בע"פ) לעובדי מעבדה בכירים במקצועות המעבדה השונים.
- ★ לקבוע דרישות לאבטחת איכות במעבדות רפואיות.
- ★ לייעץ למנכ"ל משרד הבריאות בכל נושא בתחום המעבדות הרפואיות.

המועצה המייעצת למעבדות רפואיות

מינוי החברים במועצה מתבצע על ידי מנכ"ל משרד הבריאות על פי המפתח הבא:

● מנהלי מעבדות רפואיות המייצגים את האיגודים המקצועיים בתחום המעבדות:

● האגודה הישראלית למדעי הרפואה המעבדתית [אילמ"ר]

● האיגוד להמטולוגיה

● האיגוד לאימונולוגיה ואלרגיה

● האגודה למיקרוביולוגיה קלינית

● האגודה לאנדוקרינולוגיה

● האגודה לחקר הפוריות

● האיגוד לפתולוגיה

● האגודה לגנטיקה רפואית

● האיגוד לפרמקולוגיה קלינית

● האגוד לערוי דם

● נציגים מטעם המוסדות להשכלה גבוהה המכשירים עובדי מעבדה רפואית.

● נציגים של קופות חולים שהם מנהלי אגפי מעבדות בקופות.

● מנהל מעבדה שהוא נציג האיגוד המקצועי המאגד את רוב העובדים במקצוע (ה.ב.מ.י.).

● נציג ארגון המעבדות הפרטיות

● מנהל מחלקת המעבדות במשרד הבריאות.

יו"ר המועצה ממונה על ידי מנכ"ל משרד הבריאות מבין חברי המועצה.

התנאים לקבלת הכרה כעובד/ת מורשה במעבדה רפואית הם:

☀ תואר אקדמי ממוסד מוכר באחד מתחומי ההשכלה המוכרים (מדעי החיים, מדעי הרפואה, ביוטכנולוגיה, חקלאות, רוקחות, כימיה).

☀ השתלמות מעשית (סטאג') של 6 חדשים במשרה מלאה (או 12 חדשים לחצי משרה).

☀ בחינה בכתב באחד ממקצועות המעבדה המוכרים.

התנאים לקבלת הכרה כעובד/ת בכיר/ה במעבדה רפואית הם:

☀ תושב ישראל

☀ תואר אקדמי בתחומים רלבנטיים ושנות ניסיון מקצועי מוגדר:

תואר דוקטור במדעי החיים, ביוטכנולוגיה או מדעי הרפואה, ושנתיים עבודה במעבדה רפואית מוכרת.

או: תואר מוסמך במדעי החיים, ביוטכנולוגיה או מדעי הרפואה, וארבע שנות עבודה במעבדה רפואית מוכרת.

או: תואר רופא מומחה במיקרוביולוגיה קלינית או ביוכימיה קלינית, ושנתיים עבודה במעבדה מיקרוביולוגית או ביוכימית מוכרת.

או: תואר רופא מומחה במקצוע רפואי אחר הכרוך בעיסוק מעבדתי רפואי, ושלוש שנות ניסיון במעבדה רפואית מוכרת באותו תחום.

☀ עמידה בבחינה מקצועית בע"פ.

התנאים לקבלת הכרה כמנהל מעבדה רפואית הם:

☀ תושב ישראל.

☀ בעל כשירות כעובד מעבדה בכיר כמפורט בתקנות.

☀ בעל השכלה מקצועית מתאימה:

דוקטור או מוסמך במדעי החיים או במדעי הרפואה, או
רופא מומחה במיקרוביולוגיה קלינית או בביוכימיה קלינית.

☀ בעל נסיון קודם:

לבעל תואר דוקטור או רופא מומחה – ארבע שנות עבודה במעבדה רפואית במקצוע המעבדה שבו קיבל תעודת עובד בכיר, מתוכן שנתיים לפחות בחמש השנים האחרונות.
לבעל תואר מוסמך – שמונה שנות עבודה במעבדה רפואית שמתוכן ארבע שנים לפחות במקצוע המעבדה שבו קיבל תעודת עובד בכיר, מתוכן שנתיים לפחות בחמש השנים האחרונות.

☀ לא הורשע בעברה שמפאת מהותה, חומריתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש מנהל מעבדה רפואית.

שמות חברי המועצה והגופים שמטעמם הומלצו

האגודה לפוריות. ביה"ס לרפואה אוניברסיטת תל אביב.	פרופ' גדליה פז	האגודה לפרמקולוגיה וטוקסיקולוגיה.	ד"ר שלמה אלמוג
האגוד לבנק דם.	ד"ר אברהם קלפיש	מחלקת המעבדות במשרד הבריאות.	ד"ר עמנואל גזית
הסתדרות הביוכימאים והמיקרובילוגים (ה.ב.מ.מ)	גב' אסתי חי עם	אילמ"ר	גב' נורית אלגור
האגודה לפוריות.	ד"ר שירלי להב	האגודה למיקרוביולוגיה קלינית.	ד"ר יורם כנס
איגוד המעבדות הפרטיות	ד"ר אבי זר	האגודה לאנדוקרינולוגיה.	פרופ' ירדנה נורדנברג
וירולוגיה.	פרופ' דנה וולף	אילמ"ר (ביוכימיה). ביה"ס לרפואה של האוניברסיטה העברית.	פרופ' מיכאל מאיר (יו"ר המועצה)
האיגוד לאימונולוגיה ואלרגיה.	פרופ' שמעון פולק	אילמ"ר (המטולוגיה).	ד"ר נעמי לניר
קופת חולים מאוחדת.	ד"ר צבי רואש	האגוד לפתולוגיה.	פרופ' יורי קופולביץ
האגודה לגנטיקה רפואית.	ד"ר רות שמרת	מכבי שרותי בריאות.	ד"ר ברכה שינברג

שמות משקיפים במועצה והגופים שמטעמם הומלצו

האגודה למיקרוביולוגיה קלינית.	ד"ר קולין בלוק	קופת חולים לאומית.	ד"ר יואב דיקשטין
הסתדרות המיקרוביולוגים והביוכימאים..	גב' נילי זרחין	קופת חולים מכבי	ד"ר ברכה שינברג
הסתדרות המיקרוביולוגים והביוכימאים.	ד"ר צבי לרנר	הסתדרות המיקרוביולוגים והביוכימאים.	גב' נילי זרחין
וירולוגיה.	פרופ' אלה מנדלסון	ביה"ס למדעי המעבדה הרפואית, אוניברסיטת בן גוריון.	פרופ' אסתר פריאל
ביה"ס למדעי החיים, אוניברסיטת בר אילן.	פרופ' ישעיה ניצן	מכבי שרותי בריאות.	ד"ר דינה נוף

פעילויות המועצה שבוצעו על פי המתחייב בתקנות

- ☀ הוכנו סילביי (פרוט היקף הידע הנדרש) לבחינות לעובדי מעבדה מורשים
- ☀ הוכנו מאגרי השאלות לבחינות בכתב לעובדי מעבדה מורשים.
- ☀ הוכנו שאלות בתחומי הבטחת איכות ובטיחות.
- ☀ הוגדרו וסווגו מקצועות המעבדה להתמחות מקצועית לעובדי מעבדה בכירים.
- ☀ הוכנו סילבי (פירוט היקף הידע הנדרש) לבחינות בע"פ במגוון ממקצועות ההתמחות לעובדי מעבדה בכירים.
- ☀ הומלצו חברים לוועדות הבחינה.
- ☀ הוגדרו דרישות אבטחת איכות במעבדות רפואיות בישראל.

פעילויות המועצה שבוצעו על פי בקשות מיוחדות של הנהלת משרד הבריאות

- ★ הוגדרו תנאי ההשתלמות הנדרשת בתקנות, וגובשו המלצות לפתרון בעיית קליטת משתלמים במעבדות.
- ★ גובשו המלצות להכרה ב"דור המדבר".
- ★ בוצעה הערכת הדרישה השנתית לעובדי מעבדה רפואית חדשים בישראל: בשנים הקרובות הצפי הוא ל- 150-200 עובדי מעבדה חדשים לשנה.
- ★ גובשו המלצות לגבי בדיקות מעבדה ל- CMV.
- ★ גובשו המלצות לגבי הסדר הכשרת בודקים מבין עובדי מעבדות בכירים לביצוע מבדקים להסמכת מעבדות.
- ★ גובשו המלצות לגבי שימוש ביחידות SI.
- ★ סוכמה דרך להפעלת בקרה מקצועית ותאום לפני הוצאת נהלים של משרד הבריאות המחייבים את המעבדות הרפואיות.
- ★ גובשו המלצות לבקרת איכות ואבטחת איכות במעבדות הרפואיות.

סיווג מקצועות המעבדה (התוספת החמישית לתקנות בריאות העם) על פי המלצות המועצה למעבדות

מקצועות ראשיים	מקצועות משנה
ביוכימיה קלינית	ביוכימיה קלינית, אנדוקרינולוגיה, פרמקולוגיה וטוקסיקולוגיה.
המטולוגיה	המטולוגיה כללית, קרישה.
מיקרוביולוגיה קלינית	בקטריולוגיה, וירולוגיה, פרזיטולוגיה, מיקולוגיה.
אימונולוגיה קלינית	סיווג רקמות, אימונולוגיה, אלרגולוגיה.
פתולוגיה	ציטולוגיה, היסטולוגיה.
גנטיקה	גנטיקה כללית, ציטוגנטיקה.
מעבדה רפואית כללית (בתי חולים קטנים עד 300 מיטות ומעבדות בקהילה)	ביוכימיה קלינית, המטולוגיה כללית, מיקרוביולוגיה קלינית.
פוריות	אנדוקרינולוגיה, פוריות.
בנקאות דם	בנקאות דם, פרזיס.

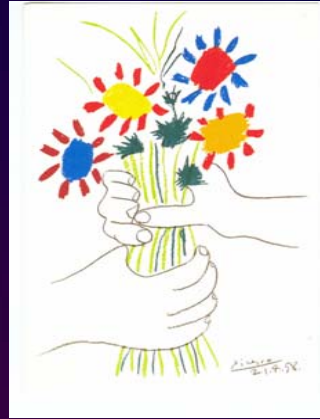
1. ניתן לנייד מקצועות משניים לכל מקצוע ראשי.
2. ניתן להוסיף מקצועות משנה נוספים כתוספת לתקנות באישור המועצה המדעית ללא רישום מחדש.

המלצות המועצה לגבי הכרה ב"דור המדבר"

הכרה בעובדים הממלאים כיום תפקידי "עובד מעבדה בכיר" (ע"פ המלצת מנהל המעבדה), גם אם ברשותם תואר ראשון (B.Sc.) בלבד, וגם אם אינם מפקחים על עובדים אחרים, ובתנאי שצברו ניסיון מקצועי של שמונה שנים לפחות.

הקמת ועדה לבקרה ולחריגים שתדון בהמלצות מנהלי המעבדות להכרה בעובדים הבכירים.

זר תודות,

◀ לכל חברי המועצה למעבדות רפואיות - על עבודתם המסורה למען המעבדות הרפואיות בישראל.

◀ לעמיתים למקצוע שאינם חברי המועצה אך סייעו רבות ותרמו לפעילות המועצה.

